Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003485

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-12-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №171 від 03.10.2024

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пономаренко Михайло Віталійович
2. Mykhailo V. Ponomarenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 19-09-2024

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Адвокатське об’єднання «Серотюк, Скакун і партнери»

Код за ЄДРПОУ: 41924548

Місцезнаходження: вул. Кирилівська, 118/2, Київ, 04080, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 6714

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27.58, 10.27.01

Тема дисертації:

1. Цивільно-правова охорона інтелектуальної власності у сфері програмного забезпечення
2. Civil Law Protection of Intellectual Property in the Field of Software

Реферат:

1. У дисертації досліджено правові аспекти охорони інтелектуальної власності у сфері програмного забезпечення. Розкрито поняття та основні елементи програмного забезпечення, що підлягають цивільно-правовій охороні за законодавством України. Проаналізовано процес становлення правового регулювання охорони програмного забезпечення (ПЗ) як комплексного об'єкта інтелектуальної власності та визначено обсяг цивільно-правової охорони окремих його об'єктів. Особливу увагу приділено аналізу правовідносин між суб'єктами права інтелектуальної власності на програмне забезпечення, включаючи питання надання ліцензій на його використання. Проведено порівняльно-правовий аналіз стандартів захисту права інтелектуальної власності на програмне забезпечення в Україні та світі. Найдокладніший акцент у дисертаційній роботі зроблено на необхідності запровадження спеціалізованого права sui generis для програмного забезпечення з метою надання адекватного правового захисту в умовах цифрової економіки.

Програмне забезпечення має унікальні характеристики, такі як можливість легкого копіювання, швидке застарівання та висока залежність від технічного середовища. Ці особливості вимагають спеціального підходу до правового регулювання, яке може бути реалізовано через запровадження права sui generis. Досліджено існуючий стан проблеми тлумачення та правозастосування положень цивільного законодавства України, що регулюють права інтелектуальної власності на програмне забезпечення. В процесі дослідження встановлено, що основна проблема кваліфікації програмного забезпечення як об'єкта інтелектуальної власності полягає в його дуалізмі – одночасно як комплексного об'єкта та як комплексу об'єктів інтелектуальної власності. Це ускладнює визначення програмного забезпечення та його складових елементів у нормативному регулюванні. Також обґрунтовано розмежування комп'ютерних програм та програмного забезпечення як окремих об'єктів інтелектуальної власності. Авторське право на комп'ютерні програми забезпечує захист проти несанкціонованого копіювання, розповсюдження, модифікації та інших форм використання, але не включає охорону функціональних аспектів програми. На даний час, захист програмного забезпечення має включати комбінацію різних способів правової охорони, таких як патенти (для охорони інноваційних технічних рішень), торгові марки (для захисту бренду), авторське право (для захисту вихідного коду та документації) та комерційна таємниця (для охорони конфіденційної інформації). Досліджено критерії і підстави застосування різних способів захисту прав інтелектуальної власності на програмне забезпечення. Вибір відповідного способу захисту залежить від специфіки програмного продукту, його функціональних характеристик, комерційних цілей та інших факторів. Визначено основні типи програмного забезпечення, які можна виділити в залежності від їх функціонального призначення, що дало змогу ідентифікувати порядок визначення ефективного захисту та розпорядження правами інтелектуальної власності на різні модифікації програмного коду. Обґрунтовано, що за загальним правилом зміна функціонального призначення алгоритмів та технологій, що використовуються в програмному забезпеченні не є порушенням права інтелектуальної власності. Обґрунтовано необхідність впровадження єдиного термінологічного словника в сфері програмного забезпечення та запропоновано такий інструментарій, що спростить використання правової термінології у сфері програмного забезпечення, пришвидшить комунікацію між суб'єктами цивільних правовідносин, органами експертизи та судами. У дисертації також розглянуто способи захисту особистих немайнових і майнових прав на програмне забезпечення, проаналізовано практику захисту прав авторів та винахідників, а також висвітлено актуальні проблеми та тенденції у цій сфері. Визначено шляхи вдосконалення правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності на програмне забезпечення в умовах європейської інтеграції України. Обґрунтовано необхідність впровадження програми патентної експертизи за прискореною схемою задля підвищення ролі судової системи в сфері обігу програмного забезпечення для швидшого розгляду спорів про порушення прав інтелектуальної власності на ПЗ та забезпечення спеціалізації суддів для розгляду справ, пов'язаних із інтелектуальною власністю, включно з питаннями, пов'язаними з програмним забезпеченням. Аргументовано, що захист програмного забезпечення як комерційної таємниці дозволяє зберігати деталі інновації в таємниці без обмежень у часі, доки інформація залишається конфіденційною. Захист комерційної таємниці має переваги перед патентуванням, оскільки дозволяє охороняти інновації від конкурентів та широкого загалу без необхідності їх розкриття. Однак, комерційна таємниця не поширюється на елементи, які можна легко встановити законними способами, такими як зворотне проектування або незалежна розробка.

2. The dissertation examines the legal aspects of protecting intellectual property in the field of software. It elucidates the concepts and key elements of software that are subject to civil law protection under Ukrainian legislation. The process of establishing legal regulation for the protection of software as a complex object of intellectual property is analyzed, and the scope of civil law protection for these objects is determined. Particular attention is paid to the analysis of legal relationships between subjects of intellectual property rights to software, including issues related to granting licenses for its use. A comparative legal analysis of intellectual property protection standards for software in Ukraine and worldwide is conducted. The dissertation emphasizes the need to introduce specialized sui generis rights for software to provide adequate legal protection in the digital economy.

Software has unique characteristics, such as ease of copying, rapid obsolescence, and high dependence on the technical environment. These features require a special approach to legal regulation, which can be implemented through sui generis rights. The current state of interpretation and application of the provisions of Ukrainian civil law governing intellectual property rights on software is examined. The study establishes that the main problem in qualifying software as an object of intellectual property lies in its duality – simultaneously as a complex object and as a set of intellectual property objects. This complicates the definition of software and its constituent elements in regulatory frameworks. The dissertation also justifies the distinction between computer programs and software as separate intellectual property objects. Copyright on computer programs protects against unauthorized copying, distribution, modification, and other forms of use but does not include the protection of the functional aspects of the program. Currently, the protection of software should include a combination of various legal protection methods, such as patents (for protecting innovative technical solutions), trademarks (for brand protection), copyright (for source code and documentation protection), and trade secrets (for protecting of the confidential information). The criteria and grounds for applying different methods of intellectual property protection for software are explored. The choice of the appropriate protection method depends on the specifics of the software product, its functional characteristics, commercial goals, and other factors. The main types of software are identified depending on their functional purpose, which allows for the identification of the effective protection and management of intellectual property rights on different software code modifications. It is substantiated that, as a general rule, changing the functional purpose of algorithms and technologies used in software does not constitute an infringement of intellectual property rights. The need to introduce a unified terminology dictionary in the field of software is justified, and such a tool is proposed, which will simplify the use of legal terminology in the field of software, and expedite communication between subjects of civil legal relations, examination bodies, and courts. The dissertation also examines methods for protecting personal non-property and property rights on software, analyzes the practice of protecting the rights of authors and inventors, and highlights current problems and trends in this field. Ways to improve the legal regulation of relations in the field of intellectual property on software in the context of Ukraine's European integration are identified. The need for the implementation of an accelerated patent examination program to enhance the role of the judiciary in the software market for faster resolution of intellectual property rights disputes on software and ensuring the specialization of judges for cases related to intellectual property, including software issues, is substantiated. It is argued that protecting software as a trade secret allows keeping the details of the innovation confidential without time restrictions as long as the information remains confidential. Trade secret protection has advantages over patenting as it allows safeguarding innovations from competitors and the general public without the need for disclosure. However, trade secrets do not cover elements that can be easily determined by legitimate means, such as reverse engineering or independent development.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Пономаренко, М. (2021). Інтелектуальна власність у сфері програмного забезпечення. Часопис Київського університету права, (1), 218-221.
- Пономаренко, М. (2022). Стандарти захисту об’єктів інтелектуальної власності у сфері програмного забезпечення у Великій Британії. Часопис Київського університету права, (1), 173-178.

- Пономаренко М. В. Правове регулювання інтелектуальної власності на програмне забезпечення в Україні: поточний стан і тенденції. Часопис Київського університету права. 2023. № 1. С. 119–122.
- Пономаренко М. В. Державна політика України в сфері інтелектуальної власності в контексті обміну даними в міжвідомчій комунікації. Часопис Київського університету права. 2023. № 3. С. 148–152.
- Ponomarenko, M. (2021). Theory and Practice of Intellectual Property Rights Protection in Software. Law Rev. Kyiv UL, 228.
- Пономаренко М. В. & Забрудська О. В. Огляд сфери інтелектуальної власності в Чеській Республіці: організаційно-правовий аспект. Часопис Київського університету права. 2023. № 4. С. 190–193.
- Ponomarenko Mykhailo. Granting licenses for the use of software on the example of a program system for creating of educational courses. XII Всеукраїнська науково- практична конференція «Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні» 19 травня 2022 р. м. Рівне.
- Пономаренко, М. В. Державна політика України в сфері законодавчого регулювання обміну даними та роль прикладного програмного інтерфейсу в міжвідомчій комунікації. Конституція України: стан, перспективи та механізми реалізації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 27 червня 2023 р.). Київський університет права НАН України. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2023. С.241-248.
- Пономаренко, М. В. Європейські стандарти захисту прав винахідника на технологічні об’єкти інтелектуальної власності: реальність та тенденції. Актуальні проблеми сучасної юридичної науки та практики: Випуск 2, матеріали круглого столу. (м. Київ, 7 жовтня 2021 р.). Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. С. 125–134.
- Пономаренко, М. В. (2022). Надання ліцензій на використання програмного забезпечення. Актуальні проблеми юридичної науки та практики в умовах воєнного стану. Випуск 3, матеріали круглого столу. (м. Київ, 6 жовтня 2022 р.). Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. С. 258–263.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бошицький Юрій Ладиславович

2. Yurii L. Boshytskyi

Кваліфікація: к.ю.н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1569-8857

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський університет права Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 23745145

Місцезнаходження: вул. Доброхотова, буд. 7-а, Київ, 03142, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Штефан Олена Олександрівна
2. Olena O. Shtefan

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6334-0040

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 25882308

Місцезнаходження: вул. Пилипа Орлика, буд. 3, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Носік Юрій Володимирович
2. Yurii V. Nosik

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3608-2955

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бригінець Олександр Олексійович

2. Oleksandr O. Bryhinets

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4058-7566

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=2D74sbYAAAAJ; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58039393600&origin=recordpage

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Код за ЄДРПОУ: 14163438

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 8, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Обласна рада

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Венецька Марина Віталіївна

2. Maryna V. Venetska

Кваліфікація: к.ю.н., старший науковий співробітник, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7082-9426

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Бабаскін Анатолій Юрійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Бабаскін Анатолій Юрійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Фещенко О. Л.

Реєстратор УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Тетяна Анатоліївна